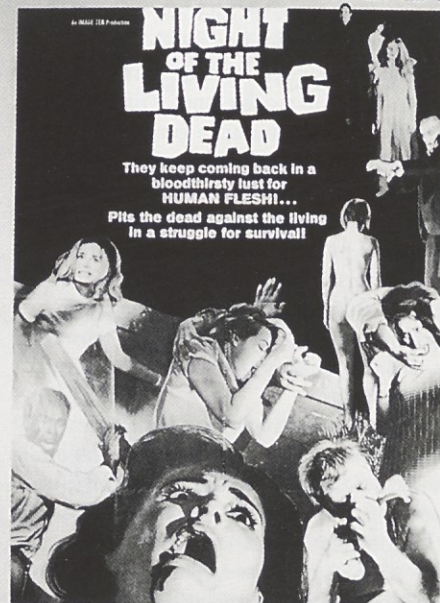

filmska ropotarnica: evro šlokerji

THEY WON'T STAY DEAD!

Directed by GEORGE A. ROMERO. Starring JUDITH O'DEA - DUANE JONES - MARILYN EASTMAN - KARL HARDMAN - JUDITH RIDLEY - KEITH WAYNE. Produced by ROBERT K. MAYER and KARL HARTMAN. Screenplay by GEORGE A. ROMERO. Story by GEORGE A. ROMERO. © 1968. All Rights Reserved. Distributed by COLUMBIA PICTURES.

Vsi ste že slišali za Titanik, ne? Tisti najdražji film v zgodovini, saj veste. In vsi ste videli vsaj en film, v katerem igra Tom Cruise. Tudi produkcije, kot so *Vojna zvezd*, *Osmi potnik*, filmi o Jamesu Bondu ali pa celo prefinjene drame Clint Eastwooda vam niso neznane, kajne? To so pač filmi, ki imajo za sabo vso hollywoodsko mašinerijo. Mašinerijo, ki jim pomaga priti na plano in jim, ko potem enkrat tam so, prav tako pomaga, da tam ostanejo. In kaj imajo še skupnega ti filmi poleg tega, da jih podpira Hollywood? Vsi so narejeni tako, da bi ugajali kar čimvečjemu številu gledalcev. Brez tveganja. Brez gledanja čez rob. In če se že vsaj zadnje čase zdi, kot da sploh nikoli več ne bi posneli filma z mislijo, da mora ugajati prav vsakomur, pa vsaj nekaj – hvala bogu – ni bilo tako. Svet je nekoč poznal celo goro žanrov in podžanrov, ki so se bohotili in uspešno živeli prav zaradi tega, ker so ustvarjalci znotraj posameznega žanra dostikrat – hote ali pa nehoti – ustvarjali takšne presežke, da so bili gledalci od navdušenja osupli, Hollywood pa jih je bil prej ali slej prisiljen vsrkati, nekoliko skorigirati, da so bili bolj politično korektni, in potem v drugačni – bolj razkošni obliki – predelane znova vreči na trg. Govorimo o kulturnih filmih. O kulturnih žanrih. O žanrih, ki so že izumrli in za katere vemo, da se ne bodo več vrnil. V *Ekranu* bomo tem žanrom posvetili več člankov. Razkrili jih bomo in potegnili iz pozabe. Kajti mnenja smo, da so ti filmski žanri, ki so bili nekoč – in v mnogih primerih še vedno so – predmet posmeha, nekaj najboljšega, kar se je filmu kdajkoli zgodilo. Takšnih ekscesov, kot smo jih bili deležni prav v žanrih, ki jih nameravamo obravnavati, ne bomo videli nikoli več. In lahko nam je žal.

Torej, potopite se z *Ekranom* v filmske radosti ne tako davne preteklosti.

Hmmm. Le kaj je lepšega kot dober ugriz? Morda krvav ugriz? Na filmu? Podobno so razmišljali tudi George A. Romero, John Russo in tovarišija. Tipi so bili doma v Pittsburgu. In imeli so radi filme. Tako radi so jih imeli, da se jih je deset združilo, pljunilo nekaj denarja in ustanovilo produkcijsko hišo Image Ten Productions. Najeli so primerne poslovne prostore in – podobno kot družina v filmu **Ghostbusters** – čakali na prva naročila. Teh ni in ni bilo od nikoder. Končno je nekdo, ker je njegov brat poznal nekoga, ali kako že to gre, priskrbel prvo naročilo: izdelati so morali reklamo. Kupili so potrebno opremo, posneli reklamo. Zadeva je bila uspeh. Niso ravno toliko zaslužili, da bi lahko jedli tri obroke na dan, a vsaj pokrivati so se ponoči lahko začeli. Mala firmica je bila na dobri poti. Začeli so razmišljati o čisto pravem filmu. Takrat so bile sila moderne srhljivke. Niso hoteli snemati vampirjev. Ti so bili že *out*. Odločili so se za zombije. In to ne kake pasivne, penzionerske zombije. Ne. Hoteli so imeti čisto ta prave zombije. Takšne, ki bodo lačni in ki bodo kar naprej jedli in papcali. Niti sanjalo se jim ni, da odpirajo novo poglavje v filmski zgodovini. Film se je imenoval **Noč živih mrtvecev** (*Night of the Living Dead*, 1968). Vsi so bili sprva prepričani, da bo film propadel. Res je tako kazalo. Šlo je za hecno stvar. Kinematografi so se ga oteпали, a kljub temu je vabila vedno več in več gledalcev. Stvar je postala kulturna. Ne ravno čez noč, a vendar. Odpirati se je začelo novo filmsko področje: krvave srhljivke. Ko se je začelo, se je začelo z veliko paro. Kanibalske srhljivke so kmalu snemali skoraj vsi. V Ameriki je najbolj blestel še vedno prav George A. Romero s svojim nadaljevanjem **Dawn of the Dead**, ki je bil huronski hit in ob času nastanka najbolj donosen neodvisni film. A zakaj sploh govorimo o teh filmih in o Romeru? Zato, ker je prav *Noč živih mrtvecev*, ki je bil zelo donosen film, opogumil številne druge filmarje, da so se pridružili pravi stvari in pravi strani.

Vpliv je segal vse do Evrope, kjer so bili najglasnejši Španci in Italijani. Glavni predstavnik Špancev je bil Jess Franco. Ta filmar je imel svoje čase pravo četo ljubiteljev, in to popolnoma zaslužen. Danes se njegove filme težko dobi, na potrošnike tovrstne robe pa gledajo kot na pokvarjene sprijence. A le kdo bi se mogel upreti filmom z naslovi, kot so **Amazones**, **Diabolical Doctor Satan**, **Barbed Wire Dolls**, **Deadly Sanctuary**, **Erotic Rites of Frankenstein**, **Erotismo**, **Love Letters of a Portuguese Nun...** Naslove bi lahko še in še naštevali. Vsi Francovi filmi so nepozabne mojstrovine, kjer se vedno znova spušča v globeli človeške pokvarjenosti in sprijenosti. Nune, ki mučijo svoje mlajše kolegice. Seveda so vse device. Lezbijski prizori v zaporih. Grozni znanstveni eksperimenti. Eksotični religiozni obredi. Skratka, same dobrote, ki jih Hollywood niti pod razno ne upošteva več. Italijani so šli še dalje. Najbolj glasna predstavnik naših sosedov sta bila Lucio Fulci in Joe D'Amato. Slednji je začel prvi eksperimentirati s čisto *hardcore* pornografijo v kombinaciji s srhljivkami. Filmi, kot je **Porno Holocaust**, so danes kuriozitet brez primerjave in pomenijo res vrhunsko naslado za vsakega ljubitelja najbolj nizkotne videofilije. D'Amato se je proslavil še s filmi, kot so **Emanuelle and the Last Cannibals**, **Erotic Nights of the Living Dead**, **Beyond the Darkness**, **Caligula: The Untold Story**. Če se je Amato ukvarjal predvsem s temami kanibalskih zombijev, bi lahko skoraj isto trdili za njegovega rojaka Lucia Fulcija. Fulci si je ustvaril ime kot virtuozni plagiator in posnemovalec Američana Romera. A trditi, da je bil zgolj posnemovalec, bi bilo krivično. Res, ideje niso bile ravno njegove, pogostokrat je filme drugih le predelal, toda vedno znova s čisto svojo vizualno

estetiko. Stavite lahko, da se je od njega marsikaj naučil tudi Ruggero Deodatto, ki je zaslužen za "najbolj ogaben film vseh časov". **Cannibal Holocaust** je prežet s srhljivimi slikami mučenj, posilstev, rezanj genitalij in vsega ostalega čudovito nepotrebne nasilja. Za večjo avtentičnost so celo razrezali čisto pravo želvo. Napisa, da živali med snemanjem filma niso poškodovali, pač na koncu filma ne boste zagledali. Še več: dolgo časa se je celo razpravljalo, ali so zares ubili kakšnega od tistih džungelskih domorodcev, kjer se film dogaja, saj so prizori tako učinkoviti in realistični. Podobni dvomi so se vzbujali tudi ob gledanju filmov Umberta Lenziya, ki je zaslovel z ekstravaganco **Cannibal Ferox**. Zanimiva kuriozitet, ki v marsičem spominja na Deodattov nasilni film, le da se vse skupaj zdi še trikrat bolj eksploatirano. Če se je pri Deodattu še zdelo, da so film snemali ljubitelji filma, je tokrat moralo biti že vsem jasno, da so ta film posneli zgolj in izključno zaradi ene same želje: dobička. In v današnjih časih, ko hočejo priti do dobička z "družinsko zabavo", kakršno pretežno vrtijo na slovenskih komercialnih TV-postajah, se nam vedno bolj toži po tazersnih, krvavih filmih. Američani so jih imeli veliko, Italijani in Španci pa še več. Italijanov ni ne konca ne kraja: Amando De Ossorio, Mario in Lamberto Bava, Dario Argento, Michele Soavi... Tudi Francozi so imeli svojega glasnega, čeprav dosti bolj subtilnega predstavnika. Jean Rollin je s svojo mešanico erotike in zombijev začel že pred Romerovimi filmi, tako da lahko z zanesljivostjo trdimo, da je od naštetih režiserjev morda slogovno še najbolj samosvoj. Njegova obsesija so bili vampirji in lepe, dolge, lirčne in zelo gotske scene. Ah. **Les Frissons Des Vampires**, **Rape of the Vampire**, **The Naked Vampire**, **Requiem for a Vampire**, **La Rose de Fer**, **Les Demoniques**. To je le nekaj naslovov najbolj znanih Rollinovih filmov. Malo potežite distributerjem. Saj ne, da bi jih kdaj zares lahko pričakovali v naših videotekah, kjer se police šibijo pod neumnostmi tipa **Free Willy 3**, a vendar... Pozor! Filme lahko dobite iz Anglije (samo nekatere), a so velike možnosti, da boste našli na cenzurirane verzije. Po pravo stvar bo treba e-mailati kar v Ameriko. V Angliji lahko v originalni verziji kupite edino filme Jeana Rollina, ki jih izdaja video družba Redemption, ki prav lepo skrbi za ljubitelje bizarnega, lepega in obskurnega. Če boste šli v nakupe, se kasneje obvezno oglasite tudi na **Ekranu**. Toliko le za uvod. Za prvikrat. Za pokušino. Z okusom krvi se lahko hitro zasvojite. Več o teh in drugih nepozabnih žanrih pa v prihodnjih številkah **Ekrana**.

Prihodnjič: Uporniški najstniki.

